

DOI: <https://doi.org/10.32782/2521-666X/2023-84-24>
UDC 332.146

Illiashenko Nataliia

Doctor of Economic Sciences, Professor,
Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1426-1215>

Cherniak Dmytro

Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko
ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-2416-3601>

Hetmanchuk Artur

Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko
ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-8570-6692>

Ілляшенко Н.С., Черняк Д.В., Гетьманчук А.О.

Сумський державний педагогічний університет
імені А.С. Макаренка

ESSENCE AND CLASSIFICATION OF STRATEGIES OF INNOVATIVE SECURITY-ORIENTED DEVELOPMENT OF ENTERPRISES¹

СУТНІСТЬ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ СТРАТЕГІЙ ІННОВАЦІЙНОГО БЕЗПЕКООРІЄНТОВАНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ

The article analyzes the existing combinations of the categories "strategy" and "innovative safety-oriented development", formed the content and essence of this definition and improved its classification. In the process of summarizing the results of the analysis of combinations of the categories "strategy" and "innovative safety-oriented development", a number of conclusions were obtained: in the context of strategic management of innovative safety-oriented development, it is more appropriate to use the phrase "strategy of innovative safety-oriented development"; it is possible to single out three basic views on the essence of the strategy of innovative security-oriented development; the main structural elements of the process of strategic management of innovative safety-oriented development include the potential of innovative development, the innovation process, and strategic analysis. On the basis of the obtained conclusions, the author's approach to the definition of "strategy of innovative safety-oriented development" is proposed and its classification is developed.

Key words: innovations, strategies, safety-oriented development, innovative development, enterprise.

На сьогодні актуалізуються питання щодо розробки і наукового обґрунтування теоретико-методологічних засад вибору раціональних стратегій інноваційного безпеко орієнтованого розвитку національних економік, галузей економіки і окремих підприємств як їх елементів, які б дозволили реалізувати їх порівняльні конкурентні переваги і забезпечити умови стійкого випереджаючого інноваційного зростання. Метою статті є аналіз існуючих поєднань категорій «стратегія» та «інноваційний безпеко орієнтований розвиток», формування змісту та сутності цієї дефініції та удосконалення її класифікації. В процесі узагальнення результатів аналізу поєднань категорій «стратегія» та «інноваційний безпеко орієнтований розвиток» отримано ряд висновків. По-перше, в контексті стратегічного управління інноваційним безпеко орієнтованим розвитком більш доцільним є використання словосполучення саме «стратегія інноваційного безпеко орієнтованого розвитку». Адже термін «інноваційна безпеко орієнтована стратегія» може вживатись і в контексті інших функціональних стратегій. По-друге, серед чималої кількості теоретико-методологічних підходів до визначення стратегії інноваційного безпеко орієнтованого розвитку можна виокремити три основні погляди на її сутність: вона є комплексним (генеральним) планом дій підприємства; вона передбачає діяльність з пошуку та вибору напрямку розвитку підприємства, тобто встановлення вектору подальшої діяльності; вона є засобом досягнення головних цілей підприємства. По-третє, до головних структурних елементів, на які в першу чергу слід розставити акцент в процесі стратегічного управління інноваційним безпеко орієнтованим розвитком відносяться: потенціал інноваційного розвитку підприємства; інноваційний процес на підприємстві; стратегічний аналіз діяльності підприємства. На основі отриманих висновків запропоновано авторський підхід до дефініції «стратегія інноваційного безпеко орієнтованого розвитку» та розроблена її класифікація. Доведено, що більш бажаним для підприємства є розвиток

¹ «Research was funded by Ministry of Education and Science of Ukraine within the project «Organizational and economic support of the post-war sustainable development of territories based on the infrastructure and service methodology of innovation communities development» (№ 0123U100271)

на рівні лідера, однак досягти цього вітчизняним підприємствам можна лише за рахунок швидкого «прориву» в своїй діяльності, тобто переходу на засади випереджаючого безпекою орієнтованого розвитку через реалізацію агресивно наступальних стратегій.

Ключові слова: інновації, стратегії, безпекою орієнтований розвиток, інноваційний розвиток, підприємство.

The problem. Today, the world economy has entered the declining wave of the fifth technological order, while socio-economic problems are accompanied by environmental and economic ones. At this time, according to the theory M. Kondratiev, there is a growing business demand for innovative developments, mainly radical ones, which can provide a significant increase in the rate of return on invested capital, while solving the most acute economic and social-ecological problems. This provides a chance for both individual enterprises and institutions, as well as national economies as a whole, to move on the trajectory of development in line with the concept of anticipatory innovative safety-oriented development and to take a strong position on the national and global markets.

Analysis of research and publications. The question of the importance of forming and implementing an innovative safety-oriented development strategy is considered in the works of many domestic and foreign scientists, such as: Genyk O. [1], Hrynyov A.V. [2], Dudar T.G. [3], Krasnokutska N.V. [4], Kryvoruchko N.V. [5], Menuyk Yu.V. [6], Fedulova I.V. [7] etc.

Isolation of previously unresolved parts of the general problem. Despite the significant number of scientific publications and practical developments in the field of forming strategies for innovative safety-oriented development, there is still no consensus regarding its definition, essence, content and classification.

Thus, **the purpose of the article** is analysis of existing combinations of the categories "strategy" and "innovative security-oriented development", formation of the content and essence of this definition and improvement of its classification.

Research results. Summarizing the results of the analysis of combinations of the categories "strategy" and "innovative security-oriented development" allows the following conclusions to be drawn:

1. In the context of strategic management of innovative safety-oriented development, it is more appropriate to use the phrase "strategy of innovative safety-oriented development". After all, the term "innovation strategy" can be used in the context of other functional strategies. Marketing or financial strategy can be so innovative, for example. In addition, such a phrase speaks of the innovative nature of the strategy itself, and not the process of managing the development of the enterprise. The situation is similar with the term "innovation policy". In addition, this term does not imply a strategic level of the management process.

2. Among the considerable number of theoretical and methodological approaches to defining the strategy of innovative security-oriented development, three basic views on its essence can be singled out:

- it is a comprehensive (general) action plan of the enterprise;
- it involves the activity of finding and choosing the direction of the company's development, i.e. establishing the vector of further activity;
- it is a means of achieving the main goals of the enterprise.

Regarding the first option, in our opinion, it is worth expanding the view of the strategy not as an action plan, but as a comprehensive program of actions. After all, planning involves more of a tactical level than a strategic one. In addition, all these options can be considered together. After all, the strategy of innovative safety-oriented development determines the way to achieve the chosen promising direction(s) of innovative development of the enterprise.

3. The main structural elements that should first of all be emphasized in the process of strategic management of innovative safety-oriented development include:

- potential of innovative development of the enterprise;
- innovative process at the enterprise;
- strategic analysis of the company's activities.

Based on the conclusions obtained, we propose our own definition of the strategy of innovative safety-oriented development of the enterprise – this is a comprehensive program of actions for achieving the promising direction/s of innovative safety-oriented development chosen by the enterprise due to optimal use and increasing the level of innovative development potential through the implementation of the innovative process at the enterprise, which allows to lead in accordance with the internal and external environment of the enterprise in the long term.

For a better understanding of the essence of the strategy of innovative security-oriented development, let's first consider the most common views on the classification of development strategies in general. In general, it should be noted that development strategies are usually considered as an alternative to survival and stabilization strategies. In fact, survival strategies are used in times of crisis for the company, when the only goal is to preserve the activity. Stabilization strategies are a continuation of the survival strategy in the context of preserving the achieved results. But, all the same, the

goal of any enterprise is development. Therefore, we will focus on them.

In the works of Kudenko N.V. [8] suggests considering three strategic directions for development: intensification of the company's existing capabilities, joining forces with other companies, and entering other areas of business that are not related to the main activity. And in this context, it is proposed to consider the following development strategies: the strategy of intensive growth, integrative growth, diversification growth.

A. Little [9] proposed to consider options for growth strategies depending on the competitive positions that the company has: the leader's strategy and the strategies of companies with a strong, favorable, satisfactory and unsatisfactory position.

The most common approach to the classification of growth strategies from the point of view of the competitive positions of the firm is the view of F. Kotler [10], who distinguished the strategy of the market leader, challenger, follower and nicher.

However, in all these approaches it is not assumed to overtake the leader, but only to reach his level. At the same time, today we should not be guided by short-term strategic measures, but rather focus on the future – predict the long-term prospects of security-oriented development.

In addition, it is also worth considering the most common approaches to their classification, specifically strategies of innovative security-oriented development.

Thus, in the works of most domestic and foreign scientists, there is a division of innovative strategies into two types: active (offensive, expansive) and passive (defensive, defensive). At the same time, some authors distinguish active strategies into actively (sharply) offensive and moderately (passively) offensive. In addition to these two types of strategies, there are approaches that involve distinguishing the following varieties: intermediate, rogue, license, residual, opportunistic. However, all these approaches demarcate strategies of innovative security-oriented development

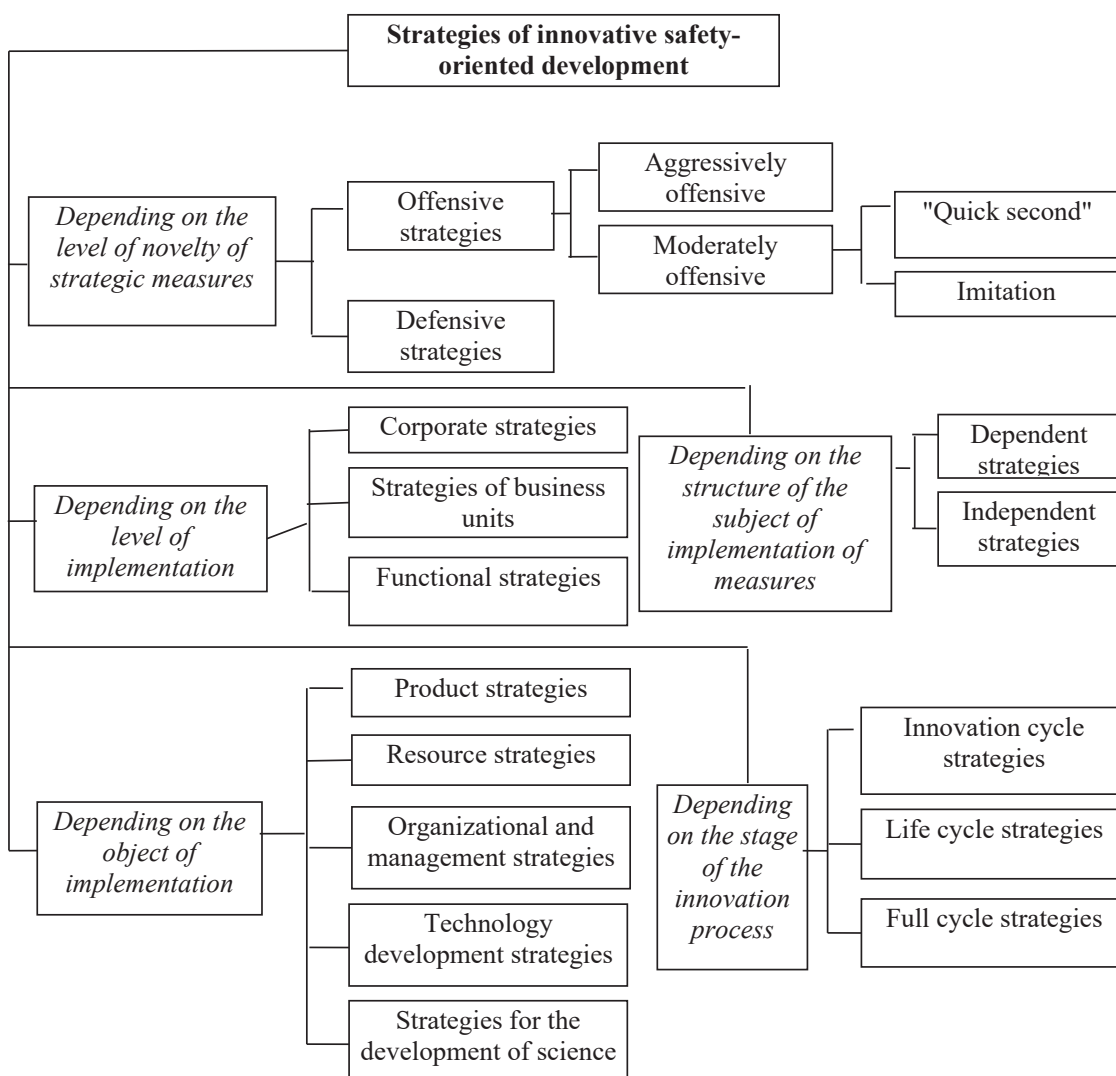

Figure 1. Generalized classification of innovative development strategies (author's development)

depending on the level of novelty of those innovative solutions and processes that allow the implementation of the chosen strategy.

Summarizing all the considered approaches to classification, we offer the author's view on the generalized classification of innovative development strategies at the level of industrial enterprises (Figure 1).

It should be noted that presented in fig. 1 strategies can be combined. So, for example, the strategy for the development of science can simultaneously provide for the development of the organizational and management apparatus.

Considering Figure 1, we will dwell in more detail on the classification of strategies according to the "level of novelty of strategic measures". It is the choice of strategy based on this feature that indicates the type of innovative development that the enterprise chooses and implements. Therefore, depending on the position in relation to the leader, innovative development can be catching up, at

the level of the leader, and ahead. It is worth adding that comparing these types of development with the types of strategies, depending on the level of novelty of strategic measures, we get the following interdependencies: the company uses defensive strategies to implement a catch-up type of development, moderately offensive strategies – to achieve development at the level of a leader, aggressively offensive strategies – to implement anticipatory development.

Conclusion. In addition, it should be noted that it is more desirable for an enterprise (a business entity in general) to develop at the level of a leader, but domestic enterprises can achieve this only at the expense of a quick "breakthrough" in their activities, that is, a transition to the principles of anticipatory development through the implementation of aggressively offensive strategies. In addition, in the current conditions of changes in technological systems, the main basis of aggressively offensive (preemptive) strategies is knowledge embodied in scientific and technological developments.

References:

1. Genyk O. (2009). Osoblyvosti innovatsiinoi stratehii orhanizatsii vitchyznianskykh pidpryemstv [Features of the innovative strategy of the organization of domestic enterprises]. *Formuvannya rynkovoї ekonomiky v Ukraini – Formation of market economy in Ukraine*. Vol. 19, pp. 165–169.
2. Hrynyov A. V. (2004). Strategy of innovative development of the enterprise [Strategy of innovative development of the enterprise]: autoref. thesis for obtaining degree of Doctor of Economics Sciences: 08.06.01. Donetsk, 37 p.
3. Dudar T. G., Melnychenko V. V. (2009). Innovatsiinyi menedzhment [Innovative management]. K.: Center of Educational Literature, 256 p.
4. Krasnokutska N. V. (2003). Innovatsiinyi menedzhment [Innovative management]. K.: KNEU, 504 p.
5. Kryvoruchko N. V. (2008). Neobkhdnist perekhodu Ukrainy do innovatsiinoi modeli rozvytku [Necessity of transition of Ukraine to an innovative model of development]. *Problemy i perspektyvy innovatsiinoho rozvytku ekonomiky Ukrainy : materialy Mizhnarodnoi naukovy-praktychnoi konferentsii. 22–24 travnia – Problems and prospects of innovative development of the economy of Ukraine: materials of the International Scientific and Practical Conference. May 22–24, Dnipropetrovsk*: National Mining University, Chapter. 2. P. 78–79.
6. Menuyk Yu. V., Sayenko V. Yu. (2012). Formuvannya stratehii innovatsiinoho rozvytku pidpryemstva [Formation of the strategy of innovative development of the enterprise]. *Suchasni problemy ekonomiky : novi pohliady naukovtsiv. Materialy vseukrainskoi naukovy-praktychnoi konferentsii. 24-25 liutoho – Modern economic problems: new views of scientists. Materials of the All-Ukrainian Scientific and Practical Conference. February 24-25, Dnipropetrovsk* : NO Perspective, Part 1. P. 104.
7. Fedulova I. V. (2009). Stratehichni napriamky innovatsiinoho rozvytku promyslovoho pidpryemstva [Strategic directions of innovative development of an industrial enterprise]. *Naukovi pratsi NUKhT – Scientific works of the National Technical University of Ukraine*. Vol. 29. P. 108–111.
8. Kudenko N. V. (2004). Dyskusiini problemy sutnosti i zmistu marketynhovoї stratehii pidpryemstva [Discussion problems of the essence and content of the enterprise's marketing strategy]. *Visnyk NU «Lvivska Politehnika», «Lohistyka» – Bulletin of Lviv Polytechnic University, "Logistics"*. No. 499. P. 72–78.
9. Kotler Ph., Armstrong G. (1999). Marketing: An introduction.

Список літератури:

1. Генік О. Особливості інноваційної стратегії організації вітчизняних підприємств. *Формування ринкової економіки в Україні*. 2009. вип. 19. С. 165–169.
2. Гриньов А. В. Стратегія інноваційного розвитку підприємства : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра екон. наук : 08.06.01. Донецьк, 2004. 37 с.
3. Дудар Т. Г., Мельниченко В. В. Інноваційний менеджмент : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 256 с.
4. Краснокутська Н. В. Інноваційний менеджмент : навч. посібник. Київ : КНЕУ, 2003. 504 с.
5. Криворучко Н. В. Необхідність переходу України до інноваційної моделі розвитку. *Проблеми і перспективи інноваційного розвитку економіки України : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. 22–24 травня 2008 р.* Дніпропетровськ : Національний гірничий університет, 2008. Т. 2. С. 78–79.

6. Меньок Ю. В., Саєнко В. Ю. Формування стратегії інноваційного розвитку підприємства. *Сучасні проблеми економіки : нові погляди науковців. Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції. 24–25 лютого 2012 року.* Дніпропетровськ : НО Перспектива, 2012. Частина 1. С. 104.
7. Федулова І. В. Стратегічні напрямки інноваційного розвитку промислового підприємства. *Наукові праці НУХТ.* 2009. № 29. С. 108–111.
8. Куденко Н. В. Дискусійні проблеми сутності і змісту маркетингової стратегії підприємства. *Вісник НУ «Львівська Політехніка», «Логістика».* 2004. № 499. С. 72–78.
9. Little Arthur D. *The Strategic Management of Technology.* 1981. 39 p.
10. Kotler Ph., Armstrong G. (1999). *Marketing: An introduction.*